A°. 1809. N°. 297.

KONINKLIJKE COURANT.

Zaturdag den 16den van Wintermaand.

HOLLAND.

AMSTERDAM, *den 15 van Wintermaand.*

VOLGENS de laatste rapporten van Z. E. den maarschalk Commandeerende Zr. Ms. zeemagt in de Maas en in Zeeland, is een groot engelsch brikschip, genaamd Wight litt. A 3, gevoerd door kapitein *Schott*, gemonteerd met 6 stukken geschut van 3, 6 en 9 lig, en eene equipage van 27 man, door den schooner de Expeditie en de kanonneerboot n°. 140, op last van den kolonel *Twent*, door den luitenant-kolonel *Dibbets*, in het Brouwershavensche Gat genomen, en vervolgens onder geleide eener kanonneerboot naar Rotterdam opgezonden.

DE MINISTER VAN JUSTITIE EN POLITIE onderrigt zijnde, dat, in de gedrukte exemplaren van de wet op *het binnenlandsch lastgeld, water-, plaizier- en passagie-geld*, van den 23sten van louwmaand dezes jaars, eene zinstorende drukfeil is ingeslopen, hierin bestaande, dat, ten slotte van het aldaar voorkomende 18de artikel, handelende over het binnenlandsch lastgeld, wegens schepen, die binnen- en buitenlandsche reizen tevens doen, wordt gezegd: *voor zoo verre de schepen niet uitsluitend onder* DEZE *schepen zijn gerangschikt*; in plaats van de woorden: *voor zoo verre de schepen niet uitsluitend onder de zee-schepen zijn gerangschikt*, » zoo als deze woorden voorkomen in het origineel koninklijk besluit van den 23sten van louwmaand II., n°. 1, waarbij gezegde belasting is vastgesteld."

Brengt zulks, hiermede, ter kennisse van een' ieder, dien het aangaat; ten einde alle misverstand voortekomen, hetwelk daaruit anderzins mogt kunnen resulteren.

Amsterdam, den 13den van wintermaand 1809.

De minister voornoemd,
VAN HUGENPOTH.

De directeur der middelen te water brengt, hiermede, ter kennisse van de commercie en navigatie, dat 's rijks recherche vaartuig, gestationneerd op den Abt, is verzeild naar Harlingen, en aldaar zal verblijven tot op den 10den van lentemaand 1810, als wanneer hetzelve zijn' post op den Abt zal hervatten, en dat dienhalve, gedurende het gemelde tijdperk, de haven van Harlingen als de uiterste wacht en post, ter uit- en inklaring van uitgaande en binnenkomende schepen, moet worden beschouwd en aangedaan.

Amsterdam, den 11den van wintermaand 1809.

De directeur voornoemd,
VAN MEERUWEN.

FRANKRYK.

PARYS *den 10 van Wintermaand.*

Z. M. de Koning van Saxe zal morgen vertrekken, ten einde naar zijne staten terugtekeeren.

(*Gazette de France van den 11 van winterm.*)

Heden is er in het paleis der Tuilerien eene groote maaltijd geweest, tot welke zijn alle de ministers, rijks-maarschalken enz. genoodigd geweest zijn.

(*Journal de l'empire van den 11 van winterm.*)

Heden, zondag den 10den van wintermaand, op den middag voor de mis, heeft Z. M. de keizer en Koning, omgeven door de prinsen, door zijne ministers, door de groot-officieren des rijks, de leden van den senaat en die van den staatsraad, in het paleis der Tuilerien, eene bezending uit het wetgevend-ligchaam ontvangen.

Deze bezending is door een' meester en een aide-des-ceremonien ten gehoor bij Z. M. gevoerd, door Z. E. den groot-meester der ceremonien binnengeleid en door Z. D. H. den prins vice-grootkiezer voorgesteld geworden.

De bezending aan den voet des troons zijnde toegelaten, heeft Z. E. de graaf *de Fontanes*, voorzitter van het wetgevend-ligchaam, het uitgebragt adres aan Z. M. in deze bewoordingen uitgesproken:

SIRE!

Het wetgevend-ligchaam ziet u ieder keer, dat hetzelve het geluk heeft den troon van Uwe Maj. te naderen, grooter en roemvoller wederom. Ieder jaar is voor u eene eeuw van roem. Iedere terugkomst in uwe hoofdstad is eene nieuwe zegepraal.

Toen gij verre van Frankrijk waart, verliet uw genie hetzelve echter niet: dezelve woonde nog te midden van ons. Bij de eerste verschijning des vijands, zijn uwe volken, welke gij van de boorden des Donaus gadesloeg, in menigte naar de bedreigde grenzen gesneld. De vijand heeft met overhaasting de vlugt genomen, even als of gij er bij waart geweest.

Uwe laatste daden en de gelukkige vrede, die dezelve is opgevolgd, zullen het grondgebied van de vorsten, uwe bondgenoten, vergrooten. Belangrijke verbonden zullen het stelsel van dit uitgestrekt keizerrijk, waarvan zij leden zijn en waarvan zij u tot opperhoofd en stichter hebben, volkomen maken.

Doch *Cesar*, daar hij zijne algeheele magt herneemt, verbiedigt regten, welke de zijnen niet zijn: met wijsheid bepaalt hij zelf de grensscheidingen van het priester-ambt en van het rijk. De godsdienst zal nimmer ophouden, gevestigd te zijn op den troon, die denzelven heeft hersteld; en de opvolger van den heiligen *Petrus* zal ons altoos waarder en achtbaarder zijn, wanneer hij den opvolger van *Karel de Groote* zegent, in naam van den god des vredes, wiens wil de rijken doet veranderen, doch wiens eeredienst onveranderlijk is.

Al wat zich aan u hecht wordt vergroot; al wat een' vreemden invloed zoekt, wordt met eenen nabij zijnde val bedreigd. Men moet uwen invloed gehoorzamen, dit is de raad, welken en de heldenmoed en de staatkunde geven.

Sire, weinige dagen geleden, zeidet gij in dit zelfde paleis, dat uwe eerste harstogt liefde voor Frankrijk was. Dit woord heeft in aller harten weergalmd. Heden verkondigt gij, dat de overwinning geene nieuwe opofferingen zal kosten; het wetgevend-ligchaam betuigt u deswege deszelfs dank, maar het vreest geenszins door een dapper en edelmoedig volk gelogenstraft te worden, wanneer het antwoordt, dat niets den Franschen onmogelijk is te verrigten, voor een' souverein, die hen met zoo veel roem overlaadt, en die hen zoo veel heeft bevoordeeld, daar hij hunne opofferingen met zijne algeheele liefde vergeldt.

Z. M. heeft geantwoord:

MIJNHEER DE VOORZITTER EN MIJNE HEEREN AFGEVAARDIGDEN VAN HET WETGEVEND LIGCHAAM!

» Ik neem de gevoelens, die gij mij betuigt, welwillend aan.

» Ik ken de gehechtheid van uwe vergadering aan mijn persoon.

» Frankrijk heeft eene gematigde, maar tevens krachtdadige monarchie benoodigd. Het tegenwoordig tijdstip moet onderscheiden zijn, niet alleen door [illegible] maar ook door den [illegible] wijsheid van deszelfs wetten [illegible] schappen, kunsten en [illegible]

» Om Frankrijk in de omstandigheden, waarin hetzelve zich bevindt, te besturen, heb ik vele hinderpalen moeten te boven komen. Ik en mijn geslacht zullen altoos, zelfs onze meest geliefkoosde neigingen weten opteofferen voor de belangen en het welzijn van deze groote natie."

» Met de hulp van God en de volstandige liefde mijner volkeren, zal ik alles te boven komen, wat zich aan mijne groote oogmerken mogt tegenstellen."

» Ik verlang nog dertig jaren te leven, ten einde nog dertig » jaren mijne onderdanen te kunnen dienen; dit groot rijk verder te bevestigen en den geheelen voorspoed te zien, welke mijn » doel is, dat dit dierbaar Frankrijk moet verrieren."

De gehoorgeving ten einde zijnde geëindigd, is de bezending met dezelfde plegtigheid weder ingeleid geworden.

(*Moniteur van den 15 van winterm.*)

SPANJE.

MADRID *den 24 van Slagtmaand.*

De Koning, den 19den, benevens de majoor-generaal hertog van Dalmatie, naar het leger vertrokken, is in zijne hoofdstad terug gekeerd. Hoogstderselve heeft in zijn rijtuig een gedeelte der op den vijand veroverde vaandels medegebragt. Dezelfde, de oprégte Spanjaarden het meest moet treffen, is, dat zoo veel voordeelen, welke zulk een gelukkigen invloed op het lot der natie moeten hebben, niet de prijs zijn van eene aanmerkelijke bloedvergieting. De fransche soldaat heeft zich zeer edelmoedig betoond ten opzigte der krijgsgevangenen. Hij schijnt den broeder van zijnen Keizer te willen behagen, door met zoo veel inschikkelijkheid deszelfs verdwaalde onderdanen te behandelen. De Koning heeft aan de gevangenen gevraagd: *wanneer hij dezelfden in hen Spanjaarden zou kunnen zien, vrienden van zijne vrienden en vijanden van die Engelschen, welke slechts handelen, om zich de opperheerschappij der zeeën te verzekeren?* Alle hebben met eenparige stem het berouw over hunne dwalingen aan den dag gelegd, en een' oprégten wil, om tot de gevoelens van braafheid, die de spaansche natie kenschetsen, terugtekeeren.

Het getal der gevangenen, ten gevolge van den veldslag van Ocana gemaakt, vermeerdert dagelijks. Naar mate dezelve aankomen, worden zij in oogenschouw genomen door den graaf *Belliard*, gouverneur van Madrid.

Heden zijn van dezelve meer dan vier-duizend naar Frankrijk vertrokken. Andere transporten zullen hen spoedig volgen. Zij worden begeleid door de duitsche afdeeling, welke een gedeelte uitmaakt van het 4de korps, onder bevelen van den graaf *Sebastiani*, den welk bijster gelijk met de fransche troepen in moed gewedijverd heeft.

(*Journal de l'empire van den* 11 *van winterm.*)

OOSTENRYK.

WEENEN *den* 30 *van Slagtmaand.*

Dadelijk na het sluiten van den vrede hadden de staten van Neder-Oostenrijk aan den Keizer de verzekering hunner verknochtheid en getrouwheid vernieuwd. Z. M. heeft hun, door een eigenhandig geschreven antwoord, zijn genoegen betuigd, dat de gevoelens, welke sedert eenige eeuwen als het ware erfelijk in Neder-Oostenrijk zijn, niet ontaarden.

(*Journal de Francfort van den* 8 *van winterm.*)

Van den 2 *van wintermaand.*

Het oostenrijksch leger bestaat uit 63 regimenten infanterie van linie en 17 grens-regimenten. Die van de eersten, welke in de onlangs bij het vredes-verdrag afgestaane landschappen in bezetting lagen, worden afgeschaft. Dezelve zijn de regimenten Reiski, Wurzburg, Stein, Chasteller, Devaux, Ferdinand, Wurtemberg, Simbschen en Reuss-Greitz. De zes grens-regimenten, die in dat gedeelte van Krakau in kantonnementen lagen, hetwelk aan de overzijde van de Sau ligt, en die thans aan Frankrijk zijn afgestaan, worden insgelijks afgedankt.

(*Journal de Francfort van den* 10 *van winterm.*)

ILLYRISCHE PROVINTIEN.

TRIEST *den* 19 *van Slagtmaand.*

Het russisch eskader is nog altijd in onze haven geankerd, en niets kondigt aan, dat hetzelve voor den winter vertrekken zal.

(*Journal de Francfort van den* 8 *van winterm.*)

BEIJEREN.

INSPRUCK *den* 30 *van Slagtmaand.*

Het geheel Oppen- en Neder-Innthal is thans in rust, ook heeft de Vintschgau zich onderworpen. De fransche en italiaansche troepen trekken op Nauders aan, waardoor de gemeenschap tusschen deze en de beijersche troepen weder hersteld is. In het Passeyerthal en bij Méran, zoo als ook in het Paguanerthal, is het tusschen de Franschen en opstandelingen tot bloedige gevechten gekomen; dan, daar deze laatsten op eene geduchte wijze geslagen werden, zijn zij uit een gegaan en naar hunne woningen terug gekeerd. Wat van *Andreas Höfer* geworden is, is tot nog toe alhier niet bekend. Met uitzondering van het brood, zijn alle overige levensmiddelen nog al voor een' tamelijken prijs te bekomen.

(*Journal de Francfort van den* 8 *van winterm.*)

Van den 1sten van wintermaand.

BEIJERSCH LEGER. — *Dag-order.*

Eergister hebben de troepen van de eerste afdeeling de engte van Finstermunz bezet; de opstandelingen hebben een stuk geschut achtergelaten. Eene kolom is tegen Nauders in aantogt.

De fransche troepen, welke door Méran in de Vintschgau trokken, zijn te Schlanders aangekomen. Zij onderhouden tegenwoordig de gemeenschap met de andere troepen. De Tyrollers, welke zich door trouweloze en vreemde inblazingen hebben laten verleiden, gaan van alle kanten uiteen, en komen tot hunnen pligt terug. In al de baljuwschappen is de orde hersteld, en de inwoners geven hunne wapenen over.

In het hoofdkwartier te Insprunck, den 29sten van slagtmaand 1809.

De divisie-generaal, bevelhebber van het beijersch legerkorps,

LEFEBVRE DESNOUETTE, *rijks-graaf.*

(*Journal de Francfort van den* 9 *van winterm.*)

MUNCHEN *den* 1 *van Wintermaand.*

Volgens de laatstontvangene rapporten van Insprunck, heeft een bataillon fransch voetvolk, hetwelk zich den 29sten II. van Botzen op Brixen heeft begeven, de gemeenschap tusschen deze twee plaatsen, welke sedert eenige dagen door de opstandelingen was verhinderd, weder hersteld.

De generaal *Baraguay-d'Hilliers* heeft met twee afdeelingen Méran bezet. De opstandelingen van de valleijen van Passeyer, Ulten en van de Vinschgau zijn verspreid; de inwoners hebben beloofd zich te onderwerpen, en reeds worden zij ontwapend. Bij deze gelegenheid heeft men 2 à 300 gevangenen verlost; 300 anderen hadden reeds hunne vrijheid bekomen, tijdens de bezetting der engte van Finstermunz door den generaal-majoor *von Raglowich*.

De fransche troepen zijn te Glurns. De voorposten van de eerste beijersche afdeeling bevinden zich te Nauders. De inwoners van deze laatste stad hadden afgevaardigden naar den generaal-majoor *von Raglowich* gezonden, ten einde de overgave hunner wapenen aantebieden. In alle deze ommestreken zijn de inwoners naar hunne haardsteden terug gekeerd, en men behoeft geenen nieuwen opstand te vreezen.

In de valleij van de Inn blijft de rust aanhouden. De opstokingen van *Speckbacher* hadden eenige verzamelingen van gewapende bergbewoners in de ommestreken van Schwatz en van Hallenberg veroorzaakt; doch van het oogenblik, dat men tegen hen aantrok, hebben zij zich verspreid en zijn tot de orde terug gekeerd.

(*Journal de Francfort van den* 8 *van winterm.*)

Van den 4den.

Het opperhoofd der opstandelingen *Fierler*, welke den opstand poogde te doen voortduren, wilde, met zijn' aide-de-camp, den geruchten *Joseph Bachem*, van Hall, benevens den zich noemende *Marcellus Fuhart*, die zich insgelijks door zijne daden gedurende den opstand heeft doen onderscheiden, zich redden, door te trachten de linie der beijersche troepen doortekomen. Reeds waren zij tot op twee en eene halve mijl aan gene zijde der linie, toen de kapitein *Regnier* hen achterhaalde en gevangen nam. Zij zijn geboeid naar Landeck gevoerd en van daar naar Inspruck.

De fransche troepen hebben het Voorarlbergsche den 19den van slagtmaand ontruimd. Thans is er te Bregenz, Feldkirch, Plundenz, Granus en Nanders beijersche bezetting.

(*Journal de Francfort van den* 9 *van winterm.*)

WETENSCHAPPEN.

REIZEN.

Fragmenten uit eene reis naar Lissabon.

(Uittreksel uit de britsche bibliotheek.)

Het oude Lissabon, dat is te zeggen, dat gedeelte der stad, hetwelk door de beruchte aardbeving gespaard is, bestaat uit naauwe en donkere straten, waarin men een bedorven lucht inademt. Het nieuw gedeelte is volgens een meer geregelden en gezondheid bevorderend ontwerp gebouwd: het grootste gedeelte der straten is breed en regelmatig; doch de oneffenheden van den grond is overal zigtbaar. De straat, die langs den Taag loopt, heeft twee uren lengte. In geheel de oude stad zijn geene pleinen, maar verscheiden in de nieuwe. Weinig huizen hebben eene plaats; de ingangen zijn in het algemeen somber, en de trappen onregelmatig en donker; eindelijk, er zijn vertrekken, waar het daglicht haanwelijks kan indringen. De kamers zijn op eene lompe wijze bevloerd. Alle acht dagen schrobt men dezelve; men bestrooit ze vervolgens met zand, om ze te droogen. Men spaart geen water bij dit schrobben; daarna laat men hetzelve door pijpen, welke waterpas, op den houten vloer liggen, afloopen, en op straat den voorbijgaanden op het lijf drupen. Verscheiden fonteinen zijn in verschillende wijken van de stad geplaatst; zij worden van water voorzien uit eenen grooten vergaarbak, welke zich in het midden van Lissabon bevindt, en die door eene waterleiding, gemaakt op bevel van Koning *Jan V*, van water wordt voorzien. Dit is het eenig openbaar gebouw, dat opmerkenswaardig is. Er is maar een wandelweg in Lissabon, waar een ieder zich naar toe begeven kan, en deze wandeling is zoo klein, dat drie-honderd menschen dezelve op hun gemak niet kunnen bewandelen: over het algemeen houden de Portugezen niet van wandelen.

De stad is op zeven heuvelen, in eene halve cirkel, gebouwd; langs welke de Taag in eene regte lijn vloeit.

De regen, welke in den herfst en in den winter valt, is zoo overvloedig, dat dezelve somtijds tot in de gewelven, die de onderaardsche kanalen dekken, doordringt en dezelve vernielt. De straten op de helling van het hoogst gedeelte der stad verstaan anderen als dan in stroomen, welke het water in de beneden stad nederstorten: dat gedeelte, geheel vlak zijnde, is weldra overstroomt, bedekt met modder en vuiligheid. Alsdan is het onmogelijk de straten doortegaan; het water dringt in de gangen der huizen, in de pakhuizen, doorweekt de muren en maakt alle kamers vochtig.

Zelden zijn de winters koud: somtijds echter volgt op den regen eene geringe vorst. De vochtigheid der lucht is meer dan de koude: de huizen zijn vochtig, en dit is des te ongezonder, daar men moet waar in de verdiepingen woont. De Portugezen hebben geen ander beheedmiddel tegen de koude, dan hunne voeten op matten te zetten en zich in een mantel te wikkelen.

De warmte begint tegen het einde van grasmaand hevig te worden, de elve duurt opklimmend voort tot in het begin van herfstmaand: hetgeen haar echter draglijk maakt, is de zeewind, des avonds, welke altijd noordelijk is. Naar mate van het jaargetijde der straten, ondervindt men in deze stad een verbazend onderscheid van luchtgesteldheid. In die straten, welke van het noorden naar het zuiden loopen, heeft men somtijds eenen regt gevoeligen koude luchtogt; terwijl men in die, welke van het oosten naar het westen loopen, eene ondragelijke hitte ondervindt. Het verblijf in deze stad is zeer ongezond, doch de gewone ziekten zijn minder toetecschrijven aan het luchtgestel, dan aan de morsigheid der inwoners.

In Lissabon wordt het spreekwoord bewaarheid: dat de lieden, die het grootst aantal dienstboden hebben, slecht bediend worden: in de huizen der *Fidalgos* of edelen krielt het van bedienden. In sommige huizen vindt men er genoeg om een dorp te bevolken. Ieder edelman heeft zijn stalmeester, (*major-domo*), kamerdienaars (*gardes-roupa*), koks, koks-jongens, huis-priesters, koetsiers en postillons, stalknechts, waterdragers, welke, met al hetgeen buiten 's huis verrigt moet worden, belast zijn, tafel- en kamerdienaars, knechts, die achter op het rijtuig staan en nooit in huis komen, en middelbare knapen, die, met den sabel op zijde, voor het rijtuig loopen.

Na deze volgen de vrouwelijke dienstboden, dat is te zeggen: zij die met het zwaarste werk in de huizen belast zijn, en zij, die rang van kamerjuffers hebben of met de naald voor hunne

meesteressen werken. Deze laatste dienstboden eten niet aan eene tafel met de knechts, ook zelfs niet met andere vrouwen uit het huis; zij hebben hare bijzondere tafels, en worden door andere dienstboden bediend. Niets kan de onbeschaamdheid van deze klasse van vrouwen, die men *criadas gravas* noemt, evenaren; zij apen hare meesteressen na; doch volgen niet dan hare gebreken op. Hare onhandigheid, hare gemaaktheid en haar hoogmoed zijn onverdragelijk.

Deze praal in het getal van dienstboden heeft zelfs bij den eenvoudigen burger veld gewonnen, welke er ook een aantal houdt, en op dezelfde wijze rangschikt. Een koopman of een portugeesch overheid-persoon, die eene vrouw met twee kinderen heeft, heeft gemeenlijk een' kok, een' koetsier, een' stalknecht, een' waterdrager, twee knechts achter op zijn rijtuig, twee anderen, om de tafel te bedienen, twee of drie kamerdienaars, en twee kamermeiers.

Het is opmerkenswaardig, dat het verblijf der Engelschen te Lissabon de herbergen niet verbeterd en zindelijker heeft doen worden. Zoodra een vreemdeling te Lissabon komt, zijn er een twintigtal dragers, die zich het dragen van zijn reisgoed betwisten, waarvan zij zich meester maken, zonder hem verlof daartoe te vragen. Zij loopen met eenen snellen stap door de onderscheiden wijken van de stad, over de pleinen en wegen, klimmen trappen op, loopen op en af, zonder zich te bekommeren, of de vreemdeling achter na komt. Zij houden voor de herberg stil, die hun behaagt, dat is te zeggen, waar zij het best betaald worden, wanneer zij er vreemdelingen brengen. Deze komt hen ademloos na, zonder tijd gehad te hebben, om te vragen, waar men hem heen leidt, of eenige tegenwerpingen te maken, indien hij zulks goed vond.

Meestal is hij getroffen van afkeer op het gezigt van de kamer, welke voor hem bestemd is; daar vindt men berookte wanden, eene smeerige tafel, nog morsiger stoelen, en bedden, erger dan dit alles te zamen. Indien hij in de keuken komt, neemt de walging toe van op het gezigt der gebruikt wordende gereedschappen, als van de kleeding van hem, die zijn middagmaal bereidt. Eindelijk dient men hem zijn middagmaal toe, op een tafellaken, dat reeds acht dagen aan eenige zijner voorgangers gediend heeft, met ijzeren vorken van vet en roest doorknaagd, en met morsige, en geschenfde borden. De soep is zelden meer dan water met zout; het vleesch, in stede van gebraden, hard en droog; al het overige is hieraan geëvenredigd.

De rijtuigen, waar van men zich in de stad bedient, zijn van het ellendigst maaksel, dat men zich verbeelden kan. Het zijn niet dan twee banken op twee draagboomen: Dit rijtuig wordt door twee muilezels en een' postillon geleid: men verhuurt deze dezer rijtuigen minder dan voor een halven dag, ofschoon men maar een half uur ver te rijden heeft.

De schouwburgen zijn het belagchelijkste, wat men zich verbeelden kan. Daar de vrouwen nimmer op het tooneel mogen verschijnen, zijn het de mannen, in vrouwen kleederen, welke haar plaats vervangen, zelfs in de baletten. Niets is onaangenamer, dan prinsessen en herderinnen met eene sterken stem te hooren spreken, en hen te zien loopen en mannelijke gebaarden maken. De baletten zijn nog walgelijker, men ziet schouwspelers, uitgedoscht in vrouwe kleederen, met eene zwarte baard en veel rood-blanketsel: zij gelijken furiën: hetgeen zeer tegenstrijdig is met het voorkomen der nimfen of herderinnen, die zij in hunne balletten verbeelden moeten.

Het gebruik van thee hebben de Engelschen in Portugal ingevoerd; tegenwoordig is dit gebruik te Lissabon algemeen. De vrouwen zijn nog altoos ondergeschikt aan de droevige voorzorgen van waakzaamheid, die de ijverzucht der mannen heeft uitgedacht, en hetwelk bewijst, dat de beschaving nog weinig vorderingen gemaakt heeft; men ziet nog altijd *Duenhas*, betaald wordende, om de handelingen eener vrouw gade te slaan, en om van alle hare daden rekenschap te geven.

Wanneer eene portugeesche dame uitgaat wordt zij door vrouwen gevolgd en oude mannen, gevolgd zij, die geen dienstboden hebben, om haar te volgen, huren dezelven, en vooral gaan zij op de feestdagen nimmer uit, zonder zoodanig gevolg. Het zijn negerinnen of mulattinnen, die men voor deze bediening huurt, en wel tegen acht fransche stuivers voor ieder keer. Er is niets zoo belagchelijk, dan vier vrouwen, zoodanig ingekleed, met eenen statigen tred, de dame te zien volgen, waarvan zij den gang nabootsen. Zelden vertoonen zich de portugeesche dames in het openbaar. Er zijn vele, die geen viermaal in het jaar haar huis verlaten; anderen, die niet meer dan eenmaal in het jaar uitgaan, om het heilige sacrament in de kerk van haar kerspel te ontvangen. In meest alle huizen vindt men een gebedenhuisje, waarin men op feestdagen de mis leest. Nimmer vertoont zich eene vrouw op openbare wandelwegen: men ontmoet daar geene dan vreemdelingen.

WATERTOORDEN.

Wanneer een man in een huis ten bezoek komt, verschuilen de vrouwen zich gemeenlijk. Ik heb een fransch doctor gekend, die, gedurende twintig dagen, dat hij een voornaam portugeesch man een zwaarziekte genas, niet eenmaal de vrouw zag, wanneer hij kwam, vertrokken zij zich, indien de vrouwen zelden op straat verschijnen, dezelve meest vertoonen zij zich aan hare vensters, zij besteden drie vierde van den dag met de voorbijgangers te aanschouwen, staande, dat geen ontbloot hoofd hoe koud het ook wezen moge. Des winters hebben zij op hare schouders een manteldoek van dikke wolle stof.

In huis doen de vrouwen volstrekt niets. Nimmer nemen zij een boek of eenig werk in de hand, en wanneer zij moede zijn van aan het venster te staan, dan werpen zij zich onachtzaam op eene sopha, en blijven gedompeld in verveling.

Voorheen zaten zij nooit op stoelen; men zag haar voor de vensters nederliggen of gehukkende op matten. Er zijn nog vrouwen te Lissabon, welke zoo gewoon aan dezen ligchaams-stand zijn, dat zij op geen' stoel kunnen blijven zitten. Het gebruik van zich nedertehnkken is nog vrij algemeen bij de dienstboden en gemeen volk; men ziet nog somtijds dames, omgeven van hare vrouwen, alle in het midden van de zaal nedergehukt.

(*Het vervolg hiernaa.*)

PUBLIEKE FONDSEN.

De beursprijs van diversche effecten was, op donderdag den 14den van wintermaand 1809, te Amsterdam, als volgt:

HOLLAND.

Oude obligatien	2½	pCt.	30 à 31	2de jarige dito 1804...	5	pCt.	36½ à 37
Recepissen geform. negotiatie 1795	2½	—	31 à 31½	Inschr. op het groot-boek, doorl. schuld	2½	—	31½ à 31½
Dito vrijwillige negotiatie 1797.....	5	—	53 à 54	Certificaten van dito	2½	—	31½ à 31½
Dito negotiatie 1804 ..	5½	—		Nat. schuldbrieven...	3	—	34 à 34½
Obligatien negotiatie van 40 mill. 1807	6	—	91½ à 92½	Dito losrenten	2½	—	31 à 31½
Dito negotiatie van 20 millioen 1809,	6	—	88½ à 89½	——— dito.....	3	—	34 à 34½
Certific. négot. van 30 van leutem. 1803	7	—	75 à 77	——— ——— 1795.....	3½	—	34 à 34½
30 jarige renten 1785	5	—	76 à 78	——— ——— 1801.....	3½	—	33 à 33½
				——— domeinen.....	4	—	
				——— dito 1802	5	—	56½ à 58½
				Bat. rescript., los-baar na den vrede ..	4	—	46½ à 47

AMERIKAANSCHE FONDSEN.

Bij *Stadnitski*, van 1787	6	pCt.	210 à 212	Bij *Idem*, van den 15den van slagtm. 1791, ...	4½	—	58½ à 59½
Bij *van Staphorst*, van 1789.....	6	—	109 à 203	Bij *Idem*, van den 15den van zomerm. 1792, ...	4½	—	58½ à 59½
Bij *Crommelin*	6	—	130 à 131	Bij *Hope en Comp.*, C. S., ...	5½	—	107 à 107½
Bij *van Staphorst*, van den 15den van louwmaand 1791	6	—	79¼ à 79½	Bij *van Staphorst*, C. S., ...	5½	—	100 à 101
Bij *Idem*, van den 15den van grasm. 1791, ...	5½	—	72 à 72½	CERTIFICATEN *van* ORIGIN. FONDSEN.			
Bij *Idem*, van den 15den van hooim. 1791, ...	5½	pCt.	70½ à 71½	Bij *van Staphoret*, C. S., ...	5	pCt.	55 à 55½

DENEMARKEN.

Op de kroon, bij *Finman*, ...	4	pCt.	92½ à 93½	Op de tollen, bij *Idem*, ...	4	pCt.	84 à 85
Op de bank, bij *Dull*, ...	4	—	94½ à 95	Aziatische comp., bij *Idem*, ...	3	—	90 à 91

SPANJE.

Bij *Echenique*, ...	3½	pCt.	40 à 41	Bij *Hope en Comp.*, van 1807, ...	5½	pCt.	60½ à 61
Bij *Hope en Comp.*, van 1805, ...	5½	—	68 à 70				

OOSTENRIJKSCHE KEIZERLIJKE.

Op de weenerbank, bij *Goll en comp.*,	5	pCt.		Dito, bij *Idem*, ...	4	pCts.	
Dito, bij *Idem*, ...	4½	—		Certificaten, bij dito, ...	5	—	26 à 26½

Rusland, bij *Hope en comp.*, ...	5	pCt.	81½ à 81¾	Saxe, bij *Braunsberg*, ...	5	pCt.	100 à 101
Portugal, bij dito, ...	5	—	98 à 99	Fransche fondsen,	5	—	
Napels, bij dito, ..	6	—	91½ à 92½	Certificaten *van dito*, bij *Ketwich en Voombergh* en *Halmael en Hagendoorn* en *Willem Borski*, ...	5	pCt.	78 à 78½
Zweden, bij *Hogguer en Hasselgreen*,	6	—	79½ à 80				

ZEETIJDINGEN.

Den 14den van wintermaand, in Texel binnengekomen *J. H. Doorth*, de Zeeploeg, van Bergen, en *U. S. de Vrij*, de Jeltje en Abel, van Fahrsund; niets uitgezeild. De wind W. Z. W.

Den 13den, in 't Vlie niets voorgevallen. De wind Z. W.

Den 11den, op Westerschelling niets voorgevallen; in het Gat ten ankers 2 smakken, de namen onbekend. De kof, waar van gister avond gemeld, is door den harden wind niet gepraaid kunnen worden. De wind Z. Z. W.

Den 12den, niets voorgevallen. De schepen voorheen gister en eergister gemeld, liggen nog als voren, uitgezonderd een smak, die door het weigeren van winden, weder buiten het Gat geraakt, en dicht bij het Vlie gekeerd is. De wind Z. Z. W.

MINISTERIE van MARINE en KOLONIEN.

De minister van marine en kolonien zijnde, zoo is het dat op den 18den van wintermaand 1809, aantebesteden het maken van

5000	karsnaije baai jek;
3000	dito lange broeken;
135	fransch vlaamsch linne lange broeken;
4000	vlaamsch linne baaitjes met mouwen;
4000	dito dito lange broeken;
2000	gestreepte vesten met mouwen;
6000	dito broeken, en
8000	vriesch bonte hemden.

Noodig, bij deze, alle ingezetenen des rijks, welke mogten verlangen het maken van bovengemelde kleederen geheel of gedeeltelijk aantenemen, om zich, ten dezelfde, op den 18den van wintermaand eerstkomende, en wel des middags voor twaalf uren, *franco* aan het ministerie van marine en kolonien in tezenden eene gedetailleerde opgaaf van den prijs, waar voor men zich met het maken van ieder artikel in het bijzonder zoude willen belasten; welke prijsen met cijfers, maar duidelijk moeten geschreven zijn; terwijl bij gemelde opgave tevens moeten gevoegd worden de namen en woonplaatsen van die genen, welke zich als borgen zullen stellen.

Dienende wijders tot onderrigting van een iegelijk, dat de goederen, waar van de bovengemelde kleederen moeten gemaakt worden, zullen te bekomen zijn aan het generaal kleed-magazijn der marine te Amsterdam, en dat ook aldaar de aflevering van de gemaakte kleedingstukken zal moeten geschieden.

Voorts, dienstelijk en ieder geinformeerd, dat de condition, waarop deze aanbesteding zal geschieden, ter visie zullen liggen ter generale secretarije van het ministerie te Amsterdam, en op de secretarijen van de kommandanten der arsenaalen van het noordelijk en zuidelijk departement der marine te Amsterdam en Rotterdam, alsmede, dat de modellen, waarnaar de kleederen moeten gemaakt worden, drie dagen voor de aanbesteding, aan het hotel van het ministerie zullen te zien zijn.

Ten slotte, dat op de bijeenkomst van aanbesteding, welke anders conclu-

tien mogten willen bedingen, dan bij het contract van aanbesteding zijn bepaald, geen regard zal worden geslagen.

Amsterdam, den 7den van wintermaand 1809.

De minister voornoemd,
VAN DER HEIM.

MINISTERIE van den EEREDIENST en BINNENLANDSCHE ZAKEN.

*** De gemeente-besturen van Helvoirt en Haren, departement Braband, een' man moetende leveren, bij 's Konings garde, loven uit, aan den genen, welke zich daartoe vrijwillig zal engageren, en de gerequireerde vereischten heeft, eene premie van vijf-en-zeventig guldens, boven de lands premie van twaalf dukaten.

Namens de gemeente-besturen voornoemd,
L. H. DE SILLE, *geq. secretaris van Helvoirt.*

*** De gemeente-besturen van Haastrecht, Stolwijk, 's Heerraarts-berg en Berg-ambacht, en Ammerstol of Klein-Ammers, twee recruten voor 's Konings garde moetende leveren, beloven eene aanzienlijke premie boven de premien van den lande, aan de genen, die de gerequireerde vereischten bezittende, zich daartoe willen verbinden; adres aan *Ad. van der Dussen*, schout der stede en lande van Haastrecht.

Uit naam der gemeente-besturen voornoemd,
AD. VAN DER DUSSEN.

*** Schout en het gemeente-bestuur van Mijdrecht noodigt, bij deze, uit, welken de vereischte bekwaamheid heeft, en genegen is, om zich in 's Konings garde te engageren, zich ten spoedigste te vervoegen bij den schout aldaar, ten einde van de zeer voordeelige conditien wegens hun engagement onderrigt te bekomen.

*** Baljuw benevens het gemeente-bestuur van Ferwerderadeel, twee man moetende hebben bij 's Konings garde, beloven, bij deze, eene premie van vijf-en-zeventig guldens, aan den genen, welke zich daartoe vrijwillig zal gelieven te engageren, en zulks behalve de premie van 's rijks wege uitgeloofd, te betalen dadelijk na gedane goedkeuring, en na dat dezelve van het contingent van dit district zullen zijn aangeschreven.

Marrum, den 4den van wintermaand 1809.

Ter ordonnantie van dezelve,
W. ALBARDA.

*** Baljuw benevens het gemeente-bestuur van Westdongeradeel convoceren, mits deze, de hervormde floreenpligtige ingezetenen van den dorpe Nes, om te compareren op donderdag den 14den van wintermaand 1809, des middags ten 12 uren, in de kerk aldaar, ten einde als dan de kerke rekening optenemen, en, na wel bevinden, te sluiten.

Ter secretarij, den 16den van wintermaand 1809.

Baljuw benevens gemeente-bestuur voorn.
Ter ordonn. van dezelve, A. JONA.

*** Namens de departementale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt van Overijssel en Drenthe, residerende te Zwolle, wordt, bij deze, aan alle die daarbij belang hebben, bekend gemaakt, dat dezelve, den eersten vrijdag in louwmaand 1810, dat is den 5den dier maand, zal vaceren tot het afnemen van examen; moetende die genen, welke begeeren geëxamineerd te worden, daartoe vóór den 22sten van wintermaand 1809, request, op behoorlijk zegel, inzenden, aan den president dezer commissie den heer *G. A. Ramaer*, te Zwolle, en daar tevens de bij de wet vereischte getuigschriften bijvoegen.

Van wege de commissie voornoemd,
J. DE VRIES HOFMAN, *secretaris.*

MINISTERIE van OORLOG.

*** Ingevolge autorisatie en onder nadere approbatie van Z. E. den minister van oorlog, zal de generaal-majoor *Croiset*, directeur der fortificatien in de eerste directie, publiek, aan de minsteischenden, aanbesteden:

Het vernieuwen van de balane en het gebint, mitsgaders het doen van eenige reparatien aan de noorddammerbrug, bij Amstelveen.

De bestading deswege zal geschieden, op zaturdag den 23sten van wintermaand eerstkomende, des voormiddags ten elf uren, in de nieuwe stadsherberg, te Amsterdam, alwaar het bestek, acht dagen te voren, voor een ieder ter lezing zal liggen; kunnende nadere informatie verkregen worden bij den kapitein der artillerie en genie *Valter*, te Amsterdam.

*** Ingevolge autorisatie en onder nader approbatie van Z. E. den minister van oorlog zal, door den generaal-majoor en directeur der directie van het Noorden en der Schelde *A. Croiset*, of bij absentie, door den kapitein der artillerie en genie *W. Lobrij*, publiek, aan de minsteischenden, worden aanbesteed:

Het doen van eenige reparatien een vernieuwingen aan 's rijks gebouwen, de hoofdwacht, provoost, en woning voor den plaatselijken adjudant te Utrecht, met het waarnemen der ordinaire zaken daartoe betrekkelijk, tot ultimo van wijnmaand 1810.

Deze besteding zal geschieden, op maandag den 18den van wintermaand 1809, in het logement de gouden wagen, bij den kastelein *G. Stoel*, op het Vreeburgh, te Utrecht, des voormiddags ten elf uren; zullende het bestek desgelijks, aldaar, acht dagen te voren voor een ieder ter lezing liggen; kunnende intusschen nadere informatien worden verkregen, bij den kapitein voornoemd, te Woerden.

*** Kanchtens autorisatie en onder nadere approbatie van Z. E. den minister van oorlog, zal de generaal-majoor *A. Croiset*, directeur in de directie van het Noorden en der Schelde, of, in deszelfs absentie, de luitenant bij den staf van het koninklijk korps artillerie en genie *A. Kool*, in het openbaar, aanbesteden:

Het zesjarig onderhoud van het magazijns-gebouw der kampements-effecten, staande op het Oude Delf, te Delft.

Deze besteding zal geschieden op den 27sten van wintermaand 1809, voormiddags ten elf uren, in de stads-herberg bij de Haagpoort, te Delft, alwaar de conditien de week vóór de besteding, ter lezing zullen liggen.

MINISTERIE van JUSTITIE en POLITIE.

*** Allen, die iets te vorderen hebben van den boedel van wijlen den heer *J. H. Swildens*, in leven professor, te Franeker, en hunne pretentien nog niet hebben ingeleverd, worden verzocht, van dezelve, met gefrankeerde brieven, opgave te doen, uiterlijk vóór den 15den van louwmaand 1810, aan *Wigchet Plossel*, pedel over de hooge-school te Franeker.

*** Op zaturdag den 30sten van wintermaand 1809, des voormiddags ten 10 uren, zal de procureur *H. van den Ham*, als curator in den verbandigen boedel van *Adriaan Geerd van der Meijden*, koopman, gewoond hebbende te Boxtel, ter secretarij van Boxtel voornoemd, doen rekening, bewijs en reliqua van gemelden boedel.

MINISTERIE van den WATERSTAAT.

*** De minister van de waterstaat zal, onder deszelfs nadere approbatie, door den inspecteur bij 's rijks waterstaat, in het 2de district, *J. Pereboom Jz.*, op vrijdag den 29sten van wintermaand 1809, des morgens ten elf uren, in de nieuwe stads-herberg aan het IJ, te Amsterdam, doen aanbesteden:

De leverantie van 150,000 bossen rijshout met het noodige beslag, ten dienste van 's rijks zeeweringen van Huisduinen en de Helder, alsmede van de eilanden Texel, Terschelling en Schiermonnikoog.

De bestekken zullen 8 dagen vóór de aanbesteding ter lezing liggen te Amsterdam, in het inscheip van Breda, en in de nieuwe stads-herberg aan het IJ; in den Haag, in het logement het bosche veerhuis, bij *Porta*, in den gouden engel, en bij *Veltkoven*, op de Hoorkade; te Dordrecht, in de Revue; te Papendrecht, Giesendam en Stiedrecht, in de regthuizen; te Harlingerveld; in de drie snoeken; te Werkendam, in 's lands welvaren; te Gorinchem, bij *van Dongen*, aan de waterpoort, *van Wijngaarden*, aan de Kansepoort, en bij den postmeester der paarden-posterij, en te Haarlem, bij *van Rijn*, in de halve maan.

*** Het dijks-bestuur van de zeven districten en stad Sloten, contributie Zeedijken, gedenken, op woensdag den 20sten van wintermaand 1809, aan den minstaannemende te besteden: het leveren van *plus minus* 2200 eike palen, te dienen voor zee-palen, lang van 22 tot 18 en 16 voet, dik van 10 en 9 duim; waarvan de bestekken na den 10den dezer maand zullen te zien zijn te Zwolle, bij de kastelcines *ten Sweege*, buiten de Kamperpoort, en in de wildeman, in de Lemmer.

Wie gadinge maakt, kome op tijd en plaats, 's morgens ten elf uren, in de wildeman, in de Lemmer.

JUDICATURE over de middelen te water en te lande.

*** Ten overstaan van den commissaris-generaal des Konings, voor de middelen te water, in het departement Amsterdam, zal de vendumeester in het genoemd departement, op woensdag den 27sten van wintermaand 1809, des voormiddags ten 10 uren, in den Brakke-Grond, in de Nes, te Amsterdam, publiek, voetstoots, *ad opus jus habentium*, verkoopen:

3 vatjes antimonie,
10 baaltjes peterijen,
12 baaltjes zijde,
100 doosjes segaren, en
eene partij randen van oude vilte hoeden,

geladen geweest in het schip *de 3 Gebroeders*, laatstelijk gevoerd bij schipper *D. Stevenveld*.

Voorts:

Eene partij stokvisch,
25 kisten en 12 vatjes indigo,
220 balen koffij,
6 kistjes, houdende 147 stukken cambriks,
12 pakken, houdende 77 stukken linnen,
8 pakken, houdende 24 stukken bever,
60 pakken, houdende 180 stukken witte baai,
2 pakken, houdende 33 stuks witte katoenen gestikte dekens,
2 kisten, houdende 268 dozijn scheermessen,
5 pakken, houdende 68 stukken gedrukte katoenen,
1 pak, waarin 4 stukken zijmet,
7 kisten, te zamen inhoudende 65 pakjes witte katoene kousen, en 58 pakjes gebreide [illegible]

Eindelijk:

20 stuks olifantstanden,

geladen geweest in het schip *de Jonge Catharina van Nieuwhuizen*, gevoerd bij schipper *Fedde Claasens*;

Alles op onderscheiden tijden en plaatsen, door 's rijks Recherche aangehouden.

De goederen zullen donderdag, vrijdag en zaturdag, den 21, 22 en 23sten van wintermaand eerstkomende, des voormiddags van 9 tot 3 uren, door een ieder kunnen worden bezigtigd, en zijn liggende, zoo als bij gedrukte notitien nader zal worden aangewezen, welke in tijds zullen te bekomen zijn bij de boekverkoopster *de wed. de Wagt*, op den Kluwelen-Burgwal, bij de Halsteeg; kunnende de veilconditien, op het secretarij der middelen te water voor het departement Amsterdam, door een ieder gelezen worden.

VERKOOPING van AANGEHOUDEN en GECONFISKEERDE GOEDEREN.

Ten overstaan van den commissaris-generaal des Konings, voor de middelen te water, in het departement Rotterdam, zal de vendumeester der middelen te water in het departement Zeeland, op woensdag den 20sten van wintermaand 1809, des voormiddags ten 10 uren precies, aan het zeekantoor te Rotterdam, publiek, *ad opus jus habentium*, verkoopen:

Circa 103 zakken gerst,
——— 37 ——— tarwe,
——— 27 ——— rogge,
——— 5 ——— zaad,
eene goede partij ledig vaatwerk,
drie-vierde tonnen boter,
15 zoetemelksche kazen,
71 ledige zakken,
6 kisten met smeer-kaarsen,
23 tonnen zout,
8 ——— turf,
1 vatje limoensap, en
1 ——— zoute limoenen,

bij zoodanige kavelingen, als nader, ten dage der verkooping, zal worden gemeld; kunnende dezelve goederen, twee dagen vóór de verkooping, door een ieder worden gezien aan het oost-indisch huis te Rotterdam.

Iemand nader onderrigtings begeerende, adresseere zich ten kantore van den vendumeester *Boonen*, in de Lombardstraat, litt. B, n°. 78, te Rotterdam.

OPPER-DEPARTEMENT [illegible]

*** De officier der jagt van het 6de district van het departement Maasmonden roept de [illegible] overeenkomstig het [illegible] Wet, benoemd dit [illegible] opening volgens aanschrijving van Z. E. den opperjagtmeester, hunne aktens van registratie van visscherijen, aan hem officier, binnen den tijd van eene maand na dato dezes, nader te exhiberen, tot welk einde, als mede tot het aannemen van schriftelijke verzoeken, betreffende de visscherij van het jaar 1810, gaarne gelieven te bedienen, dagelijks zaturdags van 9 tot 12 uren.

Endegeest, den 20sten van slagtmaand, 1809.

GEVERS VAN ENDEGEEST.

DIRECTIE van den PUBLIEKE DOMEINEN.

*** *Ts. Bijmholt*, rentmeester der domeinen van IJsselstein, présenteert, als daartoe behoorlijk gecommitteerd zijnde, uit de hand te verhuren het kasteel te IJsselstein, met de daartoe [illegible] tuin en [illegible], tegen den 1sten van bloeimaand 1810.

Nader informatie te bekomen bij den rentmeester voornoemd, bij wien ook permissie-biljetten zullen worden uitgegeven, om hetzelve geheel te bezigtigen.

LANDDROST-AMBTEN.

*** De participanten in de annerveensche veenen compagnie zijn voorgenomens, op donderdag den 18den van louwmaand 1810, bij inzate, publiek te doen veilen, en te palmslag, [illegible] donderdag den 15den van sprokkelmaand 1810, te verkoopen, telkens te beginnen des morgens ten 10 uren, ten huize van *Evelof Klinkenberg*, in Nieuw Buinen, op het Annerveen, alle compagnies vaste goederen, bestaande in huizen, landerijen, grondpachten, koorn-tiendens, vaarten, wegen en [illegible] van af de spijkerboor in de annerveensche en kiel-compagnien, departementen Drenthe en Groningen, gelegen.

Voorts op het Exterveen, *plus minus*, tachtig duizend roeden benedenen onbemeden veenen, met de ondergronden aan de oost- en westkant van de hoofdvaart, zullende de condities van zand, ten bovengemeld huize, te Groningen in de roemer, ten lezing liggen.